

Szerkesztőségi iroda:
Csik-Szereda
Györgyjakab Márton
könyvkereskedése
hová
a lap azellemi részét illető
közlemények,
előfizetési pénzek és hir-
detések küldendők.

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt.
(Külföldre) 6 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Hirdetési díjak
a legolcsóbban számítottak
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.
Nyitlertéri cikkek
soronként 10 kr-ért köz-
tetnek.

Felelős szerkesztő: **Dr. Bocskor Béla,**

Kiadó- és laptulajdonos: **Györgyjakab Márton.**

FŐMUNKATÁRSÁK: **Hochschild Lajos** Gyergyóban.

Vitos Mózes a központban.

Embery Árpád Udvarhely megyében.

Főhívás előfizetésre.

Az október – december havi negyedik negyedre új előfizetést nyitunk.

Egészévre 8 korona (4 frt.)
Félévre 4 korona (2 frt.)
Negyedévre 2 korona (1 frt.)
Külföldre: 12 korona (6 frt.)

Ugyan ezen alkalommal tisztelettel felkérjük azokat, kik az előfizetési díjakkal hátrálékban vannak, hogy a hátrálékos összegeket kiadóhivatalunkhoz (Györgyjakab Márton könyvkereskedése) beküldeni szíveskedjenek.

Előfizetéseket elfogad Csik-Szeredában Györgyjakab Márton, Gyergyó-Szentmiklóson Kricsa Péter ur.

Csik-Szereda, 1893. szept. hó.

A „Csiki Lapok”
szerkesztője és kiadója.

Szentkirályon vagy Szeredában?

Egy kissé furesának tűnhetik fel némelyek előtt, hogy én „Falusi” az általam nagyrabecsült „Dr.” cikkhez úrral egész egy oly eszme fölött jutottam „kontrá”-ba, mely ma még csak valamivel több a semminél, melynek bölcsőjéül annak szülői már születése előtt Szentkirályt kötötték ki, sine qua non gyanánt, de a mely eszme fölő, hogy mielőtt megtestesülne vagyis az idealizmusból a realizmusba átvégződne a mi sajátos bizalmatlankodó és féltékenykedő természetünk és lobbanékony buzgalomunk szalmatűz fénye mellett vele születendett aszkór tünetei között elszenderült.

Miután pedig tudom, hogy „Dr.” ur velem együtt a szólás és vélemény nyilvánítás szabad-

ságot nem tartja önszámáca fenntartott monopoliumnak s ha „kontrá”-t is találék mondani, nem küld rám brachiumot, sem pedig hivatal és fizetés leemelésre nem hoz ajánlatba, megengedi nekem, hogy az e lapok szept. 20-iki 38. számában a Csik-Szentkirályon létesítendő gazdasági szeszgyár érdekében a „Szentkirályon vagy Szeredában” kérdéshez néhány szó megjegyzést tegyek.

A szeszgyár helyének kérdését, mely fölött az alapítók a részvények kibocsátása és aláírásánál Szentkirályt mint alapítási helyet egyik feltételül tűzvévén ki, már döntöttek, nem én vettem fel. Ennyiben bevallom „haza” kellett beszélnem, másképp nem is tehettem volna, az alapítók joga és dologába való belekontárkodás nélkül.

„Dr.” ur a Szentkirályon létesítendő szeszgyár előnyeit Szereda felett elismeri, midőn azt írja, hogy azok „ha nem is akkora mértékben, de kevéssel csekélyebb mértékben Szeredára is létezőknek tekinthetők” s azt mondja, hogy az éremnek Szeredát megvilágító oldalát homályban hagytam. Igazán sajnálom, hogy mint e hó 6-ról írárom, a kellő feltételek hiányában Szeredát nem ajánlhatom s így most is homályban kell hagynom, mint homályban hagyta „Dr.” ur is nem mutatván ki, hogy hová fognák Szeredában felállítani a szeszgyárt, hány birtokosnak hány hold birtok területe biztosítja terménye fölöslegéből és minő terményekből a gyár ekzsisztenciáját? honnan veszi a szükséges fát, trágyatermeléshez a szalmát, marhatartáshoz a takarmányt? Köz-

egészségi, rendőri s a szeszgyár által termelt szesz, moslák, trágya stb. értékesítése tekintetéből hová helyezné a gazdasági szeszgyárt a gazdaközönség közös érdekében előnyösebben el, mint Szentkirályon? Hiszen nálunk épen Szereda az, melynek sem kellő birtokterülete, sem földmívelő gazdaközönsége nincs.

De Szentkirály és Szereda közelségénél fogva az építendő vasutra való tekintet is inkább Szentkirály mellett harszol, mert a vasut eddigi tervei szerint Szentkirályon is állomás lesz s habár minden apró-cseprő tárgyat Szeredától Szentkirályig s viszont ugy sem rakhatunk vasutra, mégis a gazdasági szeszgyárhoz törvényileg előirt és meglévő birtokosportulát a szentkirályi körben közelebb lévén, e kisebb közelséggel is az idő pénzbe kerülén, igen sok pénzt, fáradságot és időt lehet megkimélni. S mellett még Szentkirályra az is nagyobb előnyt biztosít, hogy pénze elköltésére nem lesz annyi kísérletnek kitéve, mint Szeredában s így gyorsan végezve, az elárusított termény árát épen haza viheti.

Gazdasági és nem ipari szeszgyárról lévén szó, a szentkirályi gazdasági szeszgyárnak, mint ilyennek Szereda piaczára alig lehet e tekintetben szüksége, mert a szeszgyárba szánt terményeit alig fogja valaki Szeredában megvámoltatni s pl. Alesikről oda felhuzoztatni, mikor azt Szentkirályon közelebb és vám nélkül jobban elárusíthatná. Szereda itt veszíthetne talán valamit a vámon, de ezt megnyerné a gazdaközön-

A „CSIKI LAPOK” TÁRCZÁJA.

Lina órangyala.

— Irta F. v. Kapff Essenther.

Németből fordította Kerber Imre.

„Hogy órangyalod soha el ne hagyjon Lina”, s óhajtá mindig az öreg Bendlerné. Szép leánya, ki megunva a szegényes anyai házat, szolgálat után nézett; kapott is hamar egy jó uri házat, egy oly fiatal s meggondolatlan lénynek talán még nagyon is jót. A fiatal, életkedvelő pár, a kinél Lina szolgált, nagyon sok szabad időt engedett neki. E mellett jó bére volt. Az özvegy anyja mindig figyelmeztette s magyarázgatta leányának „takarékoskodjál gyermekem, tégy félre valamit béredből! Rosz idők jöhetnek egykor; megbetegedhetsz vagy szolgálat nélkül maradatsz és ha ez nem, alkalmad leend talán férjhezmenni, s akkor szükséged lesz egy kis hozományra!” De Lina nem hallgatott a jó tanácsra. Könnyedén minden lehetőt megígért anyjának, hogy azután mindenféle haszontalan pipere dolgokat vásároljon magának s ugy töltse idejét, a mint ő azt élvezetesnek és jónak találja.

Az uraság majd minden este színház, hangverseny s más mulató helyekre ment. Lina felhasználva az alkalmat, felsütött hajfürtökkel homlokán, himzett fehér kötényt kötve maga elé, keblére pedig friss virágot tűzve, állt ki a kapu elé, amaz ürügy alatt, hogy ölebet járátja meg. Természetes, hogy itt nem soká maradt egyedül. A ház-

ban lakó túszerkeskedő segédje udvarolgotott neki. Bár óva intették Linát ezen fiatal embertől; de mit, hisz a többi leányok csak a szép, ügyes imádót irigylik tőle. Vasárnap ugy nézett ki, mint valami báró és elegáns táncz helyiségekbe, czirkuszba, hangversenyekre vezette Linát, hol a nagy urat játszotta és tömérdek pénzt költött. Így azután nem lehet csodálni, hogy ily alkalommal a szép Lina is „kicsipte” magát, hisz ezzel tartozott nagy-lelkű barátjának. A hol megjelentek, csakugyan uri embereknek tartották őket és Lina ebbeli gyönyörétől magán kívül volt. Így telt nap-nap után vidáman, az élet ugy tetszett neki, mind egy nagy ünnep. Az a kis munka, mit otthon végeznie kellett, elvégre is gyorsan megvolt; hiszen a fiatal házaspárnál minden a legjobban volt rendezve, s a napi dolgok vigan, mintegy zsinór húzásra mentek. Ah, mennyire örvendett Lina, hogy a szigorú anyai fegyelem alul megmenekült.

A jó, de igen szigorú anyja újra eljött, megvizsgálta Lina holmiját, korholta őt, hogy harisnyái nincsenek kijavítva és hogy zsebkezdői hiányosak. Pénze — daczára nagy bérének — soha sem volt. Az anyja keserves megtakarításából szerzett 10 frtos takarékpénztári könyvecske, melyet Linának adott, ugyan megvolt még, de nem szaporodott. De nem egyedül az üresen hagyott takarékpénztári könyvecske és elszaggyatott harisnyák okoztak az öreg Bendlernének gondot. Reszketett, hogy könnyelmű leánya egészen elveszhet.

Ma szombaton, a gondos anyja ismét ott volt, szidta könnyelmű leányát és most már ezen sza-

vakkal távozott: „Lina, te nem hallgatsz sem én ezentul csak imádkozni tudok érted, imádkozni, hogy órangyalod el ne hagyjon!”

Lina kissé meghatva s megrendülve az öreg asszony emez ünnepélyes szavaitól, gyengéden ölelte át anyját s mondá: „Anyácskám, valóban nem vagyok én oly rossz!” Azután így szólott magához: „Anyám már öreg, igen öreg; ő már nem is tudja, milyen az ifju kor!” A következő nap vasárnap lévén, barátjával a tánczba ment. Az uraság 2—3 napra elutazott, így hát kimaradhatott a meddig neki tetszett és tehetett, a mit akart.

Barátja — kinek neve Zobel volt, a szoba- és konyha-leányok pedig, mivel oly szívesen játszott a nagy urat, báró Zobeinek hívták — már előre örvendett ezen vasárnapnak. Az ember elfelejtette volna, hogy Lina szolgált. Oly bájosnak nézett ki új világos kék szatin ruhájában, melyben a legújabb divat szerint nagy virágok voltak, fehér tülzsabottal. Lina különben derékfűzővel is oly mesterileg tudott bánni s keztyűit oly izléssel tudta megválogatni, hogy sok uri kisasszony megirigyelné tőle; ezek után pedig senki sem ismerte volna fel benne a — cselédet.

Mialatt a tánczteremben mint egy örült tánczolt, ugy rémlett előtte, mintha ott kin az ablak előtt, egy ismert alakot pillantott volna meg. A tánczterem ugyanis egy nagy vendéglő kertjében volt építve; kint nyitott ablakoknál állottak a vendégek, kik a tánczot nézték, némelyek talán irigyen, mások unalomból vagy gunyosolylyal, mert nem tudták megérteni, „hogyan lehet ezen me-

Gödri János és Soreacu Octáv. A közgyűlés Popescu Victor volt titkárnak és Demian Simon volt pénztárosnak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

— Amerikából csak e napokban tért vissza a világhírre vergődött Mauthner Üdön hazai magkerekedő cég főnöke, ki egész nyáron át ott tartózkodva, ezen idő alatt sorra látogatta Amerikának nevezetesebb farm- és kert-telepeit és itt nagyon figyelemre méltó érdekes és fontos tapasztalatokat gyűjtött, a melyeknek közzétételét rendkívüli érdeklődéssel várják a mezőgazdasági és kertészeti körökben. Egyébiránt úgy halljuk, hogy Mauthner úgy élő szóval több felolvasás során, valamint egy cikksorozatban fejta említett tapasztalatait közrebocsátani. Visszatérvén Európába még itt is több olyan kulturállamot látogatott meg, melyeknek földmivelési és kertészeti haladottsága magas színvonalon áll. Többek közt Hollandiát, a virághagymák híres országát is meglátogatta és itt személyesen válogatta össze cége részére a szebbnél szebb virágu hagymákat, melyeket nekünk is volt alkalmunk látni és elmondhatjuk, hogy azok olyanok, a minők Magyarországon még nem voltak.

Udvarhelyvármegye és az ezred- éves ünnep.

I.

E vármegye első a székely vármegyék közül, mely jelt adott arról, hogy az ezredéves ünnep munkájából és dicsőségéből magának részt kíván.

Még a mult évben bizottságot nevezett ki a végre, hogy az ezredéves ünnepre a vármegye monografiája megírása iránt javaslatot tegyen, mely elkészülvén: a bizottság nevében Ugron János alispán felkérte a belügyminisztert, hogy az országos levéltárnak egy író szakértőt küldjön ki a monografia érdekében a levéltár átkutatására a történelmi részek kiválasztására.

Mint hogy a feladat nagy és nehéz, az idő rövid, arra is megkérte a minisztert, hogy legalább félévig a kiküldöttet hivatali teendőitől mentse fel, s tekintve, hogy a vármegyében épen most az árvizek rendkívüli kárt okoztak s a különben is erdős és sziklás helyeken lakó székely népet az elemi csapás érzékenyen sújtotta: a megírandó monografia ügyét erkölcsi támogatáson kívül anyagilag is segítse elő.

A vármegye közohajtása a monografia megírására Jakab Elek országos levéltárnokot és akad. rendes tagot jelölte ki; a miniszter egyfelől a székelység iránti rokonszenve, földének nehezen mivelhetősége s a népet közelebb ért árviz veszély által indítva, másfelől méltányolva a népnek multban szerzett katonai érdemeit, s jól tudva, hogy a magyar állam keleti részére akár északról bekövetkező megpróbáltatás, akár a déli szomszédnak bár minő kísérlete esetében az lesz azon első erős hadoszlop, melyre a magyar király és állam bizvást számíthat: az alispán kérését készséggel teljesítette, a kiküldetni kívánt levéltárnokot a kijelölt cél érdekében a helyszínen való kutatás végett hat hónapra szabadságot s ezen kívül a monografia költségei fedezésére egyelőre 1000 frtot utalványozott ki, ahhoz is reményt adván, hogy főleg ha a haladás erélyesen foly és kívánt sikert eredményez, és ha tárczája pénzüviszonyai engedik, e nemzeti és egyszersmind tudományos ügyet további segélyben is részesíteni hajlandó.

A bizottság lelkesült éljennel fogadta a miniszternek a székelység iránt tanúsított jóindulatát s reményét nyilvánította az iránt, hogy a közgyűlés a miniszter irányában az egész vármegye meleg köszönetét fogja kifejezni, s ezt a szerződésnek megerősítés végett fölküldésekor jegyzőkönyvileg juttatja tudomására.

A kiküldött tudós szeptember 3-án érkezett meg Székely-Udvarhelyre. 5-én megjelent a monografia bizottság népes gyűlésében, melybe a rendes bizottsági tagokon kívül a vármegye előkelőségei is megvoltak hiva; az alispán által bemutatott író a jelenlevők melegen üdvözölték; ezután tárgyalás alá vétetett a napirend, melynek egyik érdekes tárgya volt a vármegye és író között kötött szerződés, melynek értelmében az író kötelezte magát, hogy Udvarhelyvármegye Mo-

nografiáját 1893. évi szeptember 1-től 1896. évi május 15-ikéig 30 nagy 8-adrét ivnyi terjedelemben megírja, s az alispánnak tisztázva és bekötve rendelkezésére bocsátja; a vármegye fedezi az író utiköltségeit, napidiját, az erdélyi hat tudományos intézet kéziratárából adatai kiegészítése végett kutatásra 300 frtot s a bevégzett műért 2500 frt tiszteletdíjat ad.

A bizottság helyeslőleg vette tudomásul a szerződés megkötését, mely által a vármegye hőohajtása a megvalósulás felé közelebb jutott, az író iránt bizalmát fejezte ki, munkájához sikert kívánt, sőt e célra irányult minden törekvésében, buzgó gyámolításáról biztosította, a szerződésnek az októberi megyei bizottsági gyűlés elé ajánlólag terjesztését meghatározta, s nem kételkedik rajta, hogy a törvényhatósági bizottsági gyűlés az író irányában a monografia bizottság által tett kötelező ígéreteknek teljesítéséhez készséggel hozzá fog járulni, s a minisztert mind a további anyagi gondozás, mind az írónak erdélyi utjaira szabadságolása iránt megfogja kérni.

NYILTÉ R. *)

Azon jó rokonaim és ismerőseim, kik elfelejthetetlen feleségem elhalálása alkalmával szivesek voltak részvétőket nyilvánítani, fogadják ez uton is legforróbb köszönetemet.

Székely András,
kántortanító.

Nyilatkozat.

Folyó évi szeptember 7-én a gyergyó-szentmiklósi országos vásáron — a mint a Gyergyóban szájról-szájra járó hír mondja, gyergyó-csomafalvi Vákár Jakab és Vákár Jani egy rend ruhát és egy pár csizmát loptak, mely miatt a bünvádi feljelentés ellenük a károsok által meg is tétetett.

Most jött tudomásomra az, hogy a károsoknak, a rendőrség előtti személyleírásából s általában elbeszéléséből, hogy valami csomafalvi urfiak a tolvajok Csomafalván pedig nadrágos fiatal emberek, összesen 5-ön vagyunk, megkezdődött a találgatás, hogy kik lehetnek azon tolvajok, s ily módon nevem is felemlítve lett a találgatott többi személy neve között, csupán azért, mert csomafalvi vagyok.

Én, a ki a Vákár fiakkal sem barátságban, sem társaságban nem élek, a ki a kérdésben forgó vásár napján Gyergyó-Szentmiklóson nem is jártam, — nem a magam tisztázása végett írom e sorokat a nyilvánosság elé, mert ilyen tisztázásra szükségem nincs, hanem a nevem felemlítése által érintett becsületemnek teljes felhőborodásával fejezem ki megvetésemet azon gazdag urfiak iránt, a kik gyalázatos tettük elkövetésével okai lettek annak, hogy nevem ily alkalmából felemlítessék.

Gyergyó-Csomafalván, 1893. szeptember 29-én.

Ij. Portik Lajos.

*) E rovat alatt megjelentekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.

A csikmindszenti plebánián — átköltözködés okából — mintegy 900 liter véka rozs és 6—700 liter véka zab elarusítandó in massa. Az egy tömegben bevásárolni szándékozók a tulajdonos lelkészszel folyó évi október hó 19-ig bezárólag bővebben értekezhetnek.

Csik-Mindszerten, 1893. szept. 30-án.

Ráduly Lajos,
lelkész.

1950—1893.

ki,

Árverezési hirdetmény.

Csik-Szereda város tanácsa által a folyó 1893. évi október hó 8-ik napján délelőtt 9 órakor a város tanácstermében megkezdőleg, nyilvános árverésen a többet ígérőnek az 1894-ik év január 1-től 1894-ik év december 30-ig, tehát egy-évi időtartamra haszonbérbe adatnak:

1. Belpiaczván jövedelme 1900 frt.
2. Külpiacz jövedelme 1850
3. Marhabehajtási vám jövedelme 900
4. Sertéspiacz-vám jövedelme 30 "
5. Kompona vám jövedelme 25 "
6. Barompiaicz korcsma jövedelme 20 "

7. A királyi kincstárral kötött szerződés és annak feltételei értelmében albérletbe adja. továbbá a kizárólagos szeszkimérési jogosultságot és a bor, sör, cukor, huszfogyasztási adók beszedését 10,000 frt kikiáltási árban.

8. Árverezni szándékozók tartoznak az árverezés napján a kikiáltási összeg 10%-át bánatpénzül letenni, mely bánatpénz a városi pénztárba helyeztetvén el, vállalkozónak utolsó részletfizetésében fog betudatni.

9. A vállalat után járó minden terheket bélyeg- és kincstári illekeket, a város tanácsa előlegezi és hordozza, de köteles vállalkozó ezeket a város pénztárába visszafizetni. Egyéb feltételeket vállalkozni kívánók bármikor az árverezés megtörténte előtt a hivatalos órák alatt délelőtti 9—12-ig, délután 2—5-ig a város tanácskúzájánál a polgármesteri irodában betekinthezik, s azokról maguknak bővebb felvilágosítást is szerezhetnek.

Csik-Szereda, 1893. szeptember 11-én.

Csedó István,
polgármester.

3-3

Tisztán kölcsönös. Részvényei nincsenek.

Az összes nyereség a biztosítottak javára esik.

A legnagyobb és leggazdagabb
pénzüintézet a világon.

Biztosítéki alapja:

907 millió frank.

THE MUTUAL
NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG.
Alapított 1843.

Biztosít:

emberéletet a legkülönbözőbb
és legelőnyösebb módokat szerint.

Prospektusokkal és tüzetesebb felvilágosítással szolgál
az ERDÉLYRÉSZI ALIGAZGATÓSÁG Kolozsvártt.